

**RAPPORT FRA HABITAT III-KONFERANSEN SOM BLE  
AVHOLDT I  
QUITO 17-20 NOVEMBER 2016**



Skrevet av Joakim Gitlestad og Elisabeth Berglihn  
Spire – Byutvalget

V.1.01 – 15.11.2016

## 1. Sammendrag

Habitat III- konferansen ble avholdt i Quito, Ecuador 17-20. oktober 2016. Dette er den tredje konferansen i sin rekke. Konferansen blir avholdt hvert 20. år av UN-Habitat, som er FNs bosettingsprogram.

Over halvparten av verdens befolkning bor nå i byer, en andel som er forventet å øke til fire femdeler innen 2050. Det meste av denne veksten vil foregå i byer i det globale sør, hvor man også ser en enorm fremvekst av slumbebyggelser og uformelle bosettinger. Spørsmålet om hvordan man ivaretar den økte etterspørselen etter bolig og samtidig sikrer en sosial, økonomisk og økologisk bærekraftig byutvikling står derfor sentralt.

Målet for konferansen var å vedta en ny global handlingsplan, New Urban Agenda (NUA), som setter søkelys på dagens og morgendagens utfordringer knyttet til urbane områder og urbanisering. NUA er et rammeverk som lister opp de viktigste målene som verdens nasjoner må oppnå for å oppfylle FNs Bærekraftsmål. Konferansen knytter seg særlig til Bærekraftsmål nr. 11 og NUA setter særlig fokus på å bekjempe fattigdom, ulikhet, urettferdighet og klimaforandringer i byer.

For å oppnå dette må man forbedre måten byer blir utviklet på. Lovgivning, forskrifter og rammeverk må radikalt endres skal man oppnå byer som er bærekraftige, inkluderende, trygge, har full likestilling, er motstandsdyktige mot naturkatastrofer, økonomisk stimulerende, tilgjengelige, klimavennlige, produserende, kunnskapsorienterte og helsevennlige.

I innledningen til Bærekraftsmålene skrives det: *As we embark on this collective journey, we pledge that no one will be left behind.* Mantraet til NUA er **LEAVE NO ONE BEHIND.**

NUA ble forhandlet ferdig før konferansen. På overtid i hovedkvarteret til FN i New York klarte verdens nasjoner å bli enige. Ingen endringer ble tilføyet under selve konferansen.

NUA er det beste verktøyet vi har til nå for å oppnå bærekraftige byer med de ovennevnte kvalitetene i en verden med stadig økende urbanisering. Handlingsplanen er ikke perfekt, men den er ambisiøs – som dens mantra tilsier.

*Retten til byen* har blitt svakere enn hva som var utgangspunktet i de tidligere utkastene. Her har USA, Russland, Japan, India, Canada og EU vært de største aktørene for å unngå at dette blir en anerkjent rett. Særlig USA ønsker ikke å havne i en situasjon med fremtidige søksmål, fordi man ikke klarer å oppnå forpliktelsene denne retten vil gi. *Retten til byen* har likevel blitt implementert i lov-systemene til flere latinamerikanske land som en grunnleggende rettighet.

LGBT (Lesbians, Gays, Bisexual and Transgender) er en gruppe som har blitt utelatt fra NUA. Denne gruppen nevnes ikke i det hele tatt. Noen vil nok argumentere for at man kan plassere dem i gruppen *andre sårbare grupper*. Det er veldig svakt at denne gruppen ikke er nevnt, siden mennesker med disse legningene og kjønnsidentitetene må anerkjennes som en egen gruppe for å få søkelys på de urettferdighetene og diskrimineringene som de daglig kjemper mot. *Group Friends of the Family* med Hviterussland i spissen hindret at denne gruppen ble anerkjent i det internasjonale dokumentet basert på trusselen om å gå tilbake på en tidligere enighet om den kontroversielle *retten til byen*. Gruppen fikk også vedtatt en sterk presedens: kjernefamilien er den grunnleggende enheten i samfunnet.

I konflikt- og krigsområder vil det være meget vanskelig eller tilnærmet umulig å implementere NUA. Det understrekes at disse områdene må gis ekstra oppmerksomhet, men ingen videre utdypninger eller tilnærmelser gis i NUA.

Fremtiden er usikker, og det er meget vanskelig å gi gode prognoser i et samfunn hvor teknologien endrer seg så hurtig. Delingsøkonomien har etablert seg i det globale nord, men man kjenner ikke til konsekvensene av hvordan dette vil påvirke verden når den får etablert seg grundigere i sør. Det vil kunne hemme implementeringen av NUA som følger av mindre skatteinntekter. Dette var et tema som dessverre ikke bli diskutert i all for stor grad på konferansen.

## 2. New Urban Agenda

Visjonen til NUA er like enkel som den er komplisert:

*We share a vision of cities for all, referring to the equal use and enjoyment of cities and human settlements, seeking to promote inclusivity and ensure that all inhabitants, of present and future generations, without discrimination of any kind, are able to inhabit and produce just, safe, healthy, accessible, affordable, resilient, and sustainable cities and human settlements, to foster prosperity and quality of life for all. **We note the efforts of some national and local governments to enshrine this vision, referred to as right to the city, in their legislations, political declarations and charters.***

Videre står det:

*We aim to achieve cities and human settlements where all persons are able to enjoy equal rights and opportunities, as well as their fundamental freedoms, guided by the purposes and principles of the Charter of the United Nations, including full respect for international law. In this regard, the **New Urban Agenda is grounded in the Universal Declaration of Human Rights**, international human rights treaties, the Millennium Declaration, and the 2005 World Summit Outcome. It is informed by other instruments such as the Declaration on the Right to Development.*

Prinsippene for å oppnå forpliktelsene i NUA kan kategoriseres i tre hovedpunkter:

*(a) **Leave no one behind**, by ending poverty in all its forms and dimensions, including the eradication of extreme poverty, by ensuring equal rights and opportunities, socio-economic and cultural diversity, integration in the urban space, enhancing liveability, education, food security and nutrition, health and well-being; including by ending the epidemics of AIDS, tuberculosis, and malaria, promoting safety and eliminating discrimination and all forms of violence; ensuring public participation providing safe and equal access for all; and providing equal access for all to physical and social infrastructure and basic services as well as adequate and affordable housing.*

*(b) **Sustainable and inclusive urban economies**, by leveraging the agglomeration benefits of well-planned urbanization, high productivity, competitiveness, and innovation; promoting full and productive employment and decent work for all, ensuring decent job creation and equal access for all to economic and productive resources and opportunities; preventing land speculation; and promoting secure land tenure and managing urban shrinking where appropriate.*

*(c) **Environmental sustainability**, by promoting clean energy, sustainable use of land and resources in urban development as well as protecting ecosystems and biodiversity, including adopting healthy lifestyles in harmony with nature; promoting sustainable consumption and production patterns; building urban resilience; reducing disaster risks; and mitigating and adapting to climate change.*

For å implementere NUA må det et paradigme-skifte til når det kommer til måten man planlegger byer på, lovgivning må bli mer inkluderende og det må være en tilnærming som er menneske-, alder- og kjønnsvennlig. Man må sette aktive tiltak ut i verk for å oppnå dette, tiltak som er med på å engasjere alle og ikke bare de få. Byer og urbane områder må i større grad bli motstandsdyktige mot naturpåkjenninger slik at de hurtig kan gjenoppta den daglige driften.

I NUA oppfordres nasjonene til å se potensialet i urbaniseringen, i form av økonomisk vekst, økt produksjon og økt kunnskap. Samtidig må forbruksmønsteret vårt bli bærekraftig. Spesielt i det globale nord er dette et veldig viktig grep for å hindre overforbruk og det beslaget man legger på verdens ressurser. Det er også store muligheter for urban mat- og energiproduksjon i byer. Samtidig vil økt IKT (smarte byer) kunne medføre besparelser av energiforbruket og gi folk økt tilgang til offentlige tjenester og informasjon.

Inkludering og oppgradering av slumområder og uformelle bosettinger er nødvendig for å oppnå målene. Alle mennesker har krav på en bolig og ulovlige utkastelser må ikke forekomme. Man må se potensialet som ligger i å inkludere disse områdene i by-sfæren.

Det offentlige rom skal være tilgjengelig for alle. Her skal det tilrettelegges for gode samarbeidsmuligheter mellom lokalsamfunnene og det private. Gatene skal være trygge og stimulere til forskjellige aktiviteter som gjør at alle mennesker har lik mulighet til å delta.

Implementeringen av NUA skal gjøres i samarbeid med nasjonale, regionale og lokale myndigheter, næringslivet, sivilsamfunnsorganisasjoner og andre berørte parter. Det skal utføres periodevis oppfølgninger og evalueringer av denne jobben. Denne prosessen må være åpen og transparent. Det er viktig å trekke paralleller til oppfølgingen og evalueringen av Bærekraftsmålene, disse må sees i sammenheng. UN-Habitats rolle som et ledende byrå på dette området understrekes i NUA. Det oppfordres til å rapportere hvert fjerde år om arbeidet med implementeringen og de resultatene det eventuelt gir.

## **2. Gjennomføring av konferansen**

Konferansen ble avholdt i *Casa de la Cultura*, et kulturhus som ligger midt i bykjernen av Quito. Bygget ligger i en grønn park hvor akkrediteringen, paviljongen til FN og andre utstillinger lå. Naboparken ble brukt som sjekkpunkt hvor man sto i kø for å gå gjennom røntgen-skannere. I naboparken var også deler av det spredte konseptet *Habitat Village*. Resten av dette konseptet lå spredt rundt i byen, i nær gange av parkene. Veien som skiller disse parkene ledet opp til Habitat Exhibition, et stort utstillingsområde hvor mange av de deltakende nasjoner og organisasjoner var representert med stands. Denne var åpen for allmennheten. På forhånd ble det anslått ca. 30 000 deltakere til konferansen.

Programmet på konferansen var fullstappet med arrangementer fra morgen til kveld med mange arrangementer foregående samtidig. Disse var alt fra plenumsmøter, high-level roundtables, mindre foredrag, workshops osv. Dette skapte et hav av muligheter til å velge ut temaer man syntes var interessante og ville delta på. Dessverre hadde mange av lokalene for lite plass til alle menneskene som ønsket å delta på de ulike arrangementene.

De aller fleste dagene var preget av kø fra de åpnet og 3-4 timer utover formiddagen. Sjekkpunktet hadde kun 8-10 røntgen-skannere. Akkrediteringen var også preget av kø de første dagene. Her hadde man ca. 24 stasjoner som håndterte nyankomne.

Konferansen led av dårlig eller ingen merking av køer, lokaler og andre viktige steder. Mange av de frivillige hadde lite kunnskaper om hvor de forskjellige stedene lå. Halvparten av dem pratet heller ikke engelsk, selv om hoveddelen av de frivillige var unge mennesker. Dette gav noen utfordringer de første dagene, frem til man ble kjent med området. De frivillige var forøvrig meget hyggelige og hjelpsomme så godt de kunne.

Det var tilgang til trådløst nettverk på konferanseområdet. Dette led av overbelastning og dårlig dekning under hele konferansen.

På *Casa de la cultura* var det tidvis dårlig ventilasjon, og lyden fra anlegget var et forstyrrende element under hele konferansen. I de store plenumsrommene med stor takhøyde var dette ikke noe problem.

Noen av arrangementene led tidvis av dårlig eller ingen lyd. Og noen ganger var det ikke oversettere til stede, verken for engelsk eller spansk.

Noe rigging forekom etter at konferansen var over. Under en av disse utførelsene så var HMS helt fraværende. Det ble rigget opp et bannertårn i parken, hvor arbeiderne jobbet i høyden uten sikring eller tilrettelegging av arbeidsplattform. De balanserte på konstruksjonen og brukte den som stillas.

Kø-problematikken ble tatt opp i åpningsmøtet i plenum, hvor ledelsen i UN-Habitat garanterte at de skulle diskutere og evaluere dette i New York.

Det var god tilgang til sanitær og vann under konferansen. Det var variert mat, men typiske lunsjretter var det mangel på. Maten kostet rundt det dobbelte av hva man betalte på utsiden.

### **3. Politikk, Media og Strategi-plan**

Under konferansen la PMS-planen føringer for hvilke arrangementer vi deltok på. På en konferanse som var så innholdsrik som denne, så man viktigheten av å ha forberedt seg og å ha noen føringer å støtte seg til.

I forkant av reisen ble det skrevet blogginnlegg og Facebook-status for å orientere våre følgere om Habitat III. Konferansen og generell byutvikling er noe som ligger under radaren for mainstream-medier. Derfor var det viktig å skape oppmerksomhet rundt reisen og konferansen. Underveis ble det også skrevet et blogginnlegg og en nett-sak.

Sosiale media ble brukt underveis for å oppdatere og opplyse om hva som skjedde. Her nevnes Facebook, Instagram og Twitter.

Rett før avreise ble det sendt ut en pressemelding til nasjonale, regionale og lokale medier. BT, Nationen, VG, Aftenposten, NRK, Dag og Tid og NY tid er noen av de som ble kontaktet. Farsunds Avis og Ny Tid tok kontakt. FA gjorde et intervju og Ny Tid ønsket at vi skrev en kronikk for dem. I tillegg kontaktet vi Bytopia på et tidligere stadium, også de ønsket en artikkel.

Byutvalget deltok på et møte i forkant av avreisen sammen med Habitat Norge, Kommunal- og Moderniseringsdepartementet og andre aktører som deltok på konferansen. Underveis deltok BU på et møte med den norske delegasjonen. Her etterlyste vi konkrete tiltak for implementering av NUA.

Statsekretær Skogen fra Utenriksdepartementet henviste kun til statsbudsjettet. Her kan man både finne tiltak som er i tråd med NUA og kutt som kan sies å stride med NUA eller være hemmende for implementeringen.

Det ble opprettet kontakt med UN Major Group for Children and Youth på konferansen, takket være vår kontakt i LNU. Vi hadde et møte med dem og avventer tilbakemelding på hva et eventuelt samarbeid kan gi. Vår kontakt i Habitat Norge satte oss i kontakt med Dr. Banji. Han er direktør i FNs bosettingsprogram med kontor i Afrika. Han har sagt at han vil undersøke om det finnes noen organisasjoner som passer vår profil, og hvis han finner dette vil han sette dem i kontakt med oss.

Det ble tatt en del bilder som kan benyttes for fremtiden. Disse ligger på BUs google disk-konto.

Det jobbes med å produsere en presentasjon for bruk til internskolering, arrangementer og rotary-foredrag om bærekraftig byutvikling og NUA.